

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี Developing Activity Sets to Enhance Social Skills for Special Needs Children through Music Activities

ARTICLE INFO

Article history

Received 15 November 2024

Revised 18 December 2024

Accepted 23 December 2024

สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์¹, สุวิทย์ คำมณี², อัครวัตร เชื่อมกลาง³

สุธีระพงษ์ พนิจพล⁴ และ สราวุธ ศรีหาโคตร⁵

Surasak Hamteerapitak¹, Suwit Khammanee², Akarawat Chaumklang³

Sutheeraphong Phinijphon⁴ and Sarawut Srihakot⁵

ABSTRACT

The development of activity sets to enhance social skills for children with special needs through music activities is a part of research on the development of social skills for children with special needs through music activities in educational institutions. This research study employed a documentary research methodology. The objective was to create music activity sets to enhance social skills for special needs children in educational institutions. The activity sets included three music activities were designed. 1) Musicogramma Activity Set selects specifically three pieces age-appropriate songs for learners: Mozart's Turkish March, Bach's Minuet and Für Elise. The activity requires children to draw lines and patterns on A4 paper to create a Musicogramma. 2) Dodai Activity Set also uses the same three musical pieces. This activity requires children to use hand symbols to represent the sound of notes: do, re, mi, fa, sol. 3) Rhythm Instrument Set brought four colored circular board: red, yellow, green and blue in representing the rhythm of clapping and stopping clapping. These music activity sets were reviewed by three experts to assess suitability and feasibility. The index of item objective congruence (IOC) criterion for these reviews ranged between 0.67 and 1.00, this research achieved an IOC of 0.75.

Keywords: Developing Activity Sets, Social Skills, Children with Special Needs, Music Activities

¹⁻² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

^{3,5} อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

Corresponding author; e-Mail address: steeeee@hotmail.co.th¹

บทคัดย่อ

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์ในการ เพื่อสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษในสถานศึกษา ดังนี้ สร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยออกแบบชุดกิจกรรมทางด้าน ดนตรี จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรม Musicogramma เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน จำนวน 3 เพลง คือ เพลง Mozart Turkish March เพลง Minuetto Bach และเพลง Fur Elise ให้เขียนเส้น วาดลวดลาย ลงบนกระดาษ A4 Musicogramma ตามจังหวะของบทเพลงที่บรรเลง 2) ชุดกิจกรรม โคตยา เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน จำนวน 3 เพลง คือ เพลง Mozart Turkish March เพลง Minuetto Bach และเพลง Fur Elise ใช้สัญลักษณ์มือแทนเสียงตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล 3) ชุดกิจกรรม เครื่องประกอบจังหวะ กำหนดบอร์ดสีเป็นรูปวงกลม มี 4 สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน แทนจังหวะการปรบมือและหยุดปรบมือ เมื่อนำชุดกิจกรรมไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.75

คำสำคัญ: การสร้างชุดกิจกรรม, ทักษะทางสังคม, เด็กพิเศษ, กิจกรรมดนตรี

บทนำ

กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสาน ทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2542)

ทักษะการช่วยเหลือตนเองถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญด้านหนึ่งของเด็ก เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อ การดำเนินชีวิตในการประกอบกิจวัตรประจำวันและมีความเกี่ยวข้องที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของเด็ก สามารถช่วยเหลือ ตนเองได้ตลอดไป ทักษะการช่วยเหลือตนเอง หมายถึง ความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเกี่ยวกับการ รับประทานอาหาร การแต่งตัว การขับถ่าย และการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นความสามารถของการผสมผสาน จากทักษะด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การประสานการทำงานระหว่างตากับมือ และความสามารถทางด้านสติ ปัญญา ซึ่งหากเด็กมีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ ก็จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมประจำวัน เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เมื่อเด็กสามารถดูแลตนเองได้ ก็จะเป็นการสร้างโอกาส ให้เด็กมีอิสระและนำไปสู่การพึ่งตนเองในด้านอื่น ๆ ได้มากขึ้น (ทมลา บุญญาญจน์, ดารณี ศักดิ์ศิริผล และไพฑูรย์ โพธิ์สาร, 2559)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไป ทุกระดับ และหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ (พระราช บัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการใน ทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 วิทยาลัยคนพิการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึง และเสมอภาค คนพิการ ได้รับการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทความพิการในทุกรูปแบบและรูปแบบการศึกษา (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2554)

ความจำเป็นในการพัฒนาเด็กพิเศษให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้ง ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กพิเศษก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาเด็กพิเศษให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะการทำงานอย่างเป็นระบบที่มีกระบวนการทำงานเพื่อการดูแลช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อเด็กไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิการ (กนิษฐา แก้วจินดา และฉลอง ชาติรุประชีวิน, 2560)

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษในสถานศึกษา

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี 2) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญทางกิจกรรมดนตรีบำบัด โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อประเมินความเที่ยงตรงของชุดกิจกรรม และตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรม
2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กรอบแนวคิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ตามการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูล แบ่งเป็นการศึกษาข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม นำไปสู่แนวทางการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัย วารสารวิชาการ สิ่งตีพิมพ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ระยะที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษาโดยออกแบบชุดกิจกรรมทางด้านดนตรี จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมแผนภาพดนตรี (Musicogramma)
2. ชุดกิจกรรมโคตตาย
3. ชุดกิจกรรมเครื่องประกอบจังหวะ

ระยะที่ 3 ประเมินชุดกิจกรรมทางดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี และตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรี 2) ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ 3) ผู้เชี่ยวชาญทางกิจกรรมดนตรีบำบัด โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน

ขั้นที่ 2 สร้างแบบประเมินเพื่อหาความเที่ยงตรงของชุดกิจกรรม ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruency Index) (ไพศาล วรคำ, 2561) โดยมีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00

ขั้นที่ 3 นำชุดกิจกรรม และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์สรุปผล และนำเสนอ การวิเคราะห์ผลข้อมูลจากการสร้างชุดกิจกรรมทางด้านดนตรีพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ

ผลการวิจัย

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมด้วยกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กพิเศษในสถานศึกษา ดังนี้

1. จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษเป็นกิจกรรมทางดนตรีศึกษาผสมผสานกับกิจกรรมดนตรีบำบัด โดยแบ่งเป็นชุดกิจกรรม 3 ชุด ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรม Musicogramma 2) ชุดกิจกรรมโคตตาย และ 3) ชุดกิจกรรมเครื่องประกอบจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่กลุ่มพิเศษได้มีทักษะทางสังคมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้จากกิจกรรมทางดนตรีพัฒนาการเรียนรู้ทักษะการฟัง การเล่น โดยใช้กิจกรรมโคตตายและกิจกรรม Musicogramma แผนภาพวาดลายเส้น ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการฟัง การทำสัญญาณมือ การปฏิบัติปรบมือตามจังหวะจากสี ผู้เรียนสามารถเลื่อนนิ้วตามแผนภาพวาดลายเส้นและสอดคล้องกับบทเพลงได้ฟัง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นแสดงความเข้าใจ สามารถจดจำตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's Taxonomy)

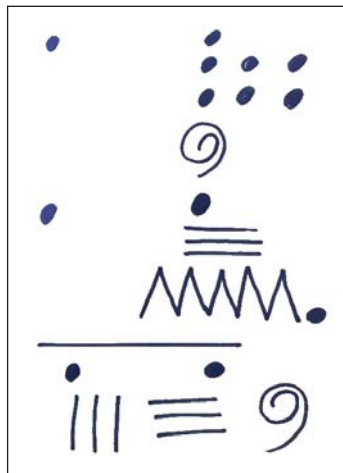
2. สร้างชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษา โดยออกแบบชุดกิจกรรมทางด้านดนตรี จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย

2.1 ชุดกิจกรรม Musicogramma วิธีการสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน จำนวน 3 เพลง ได้แก่

- เพลง Turkish March โดย Mozart
- เพลง Minuetto in G โดย Bach
- เพลง Fur Elise โดย Beethoven

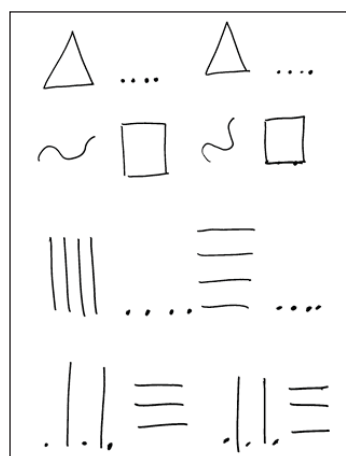
- 2) เขียนเส้น วาดลายลงบนกระดาษ A4 Musicogramma (แผนภาพดนตรี) ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 Musicogramma (แผนภาพดนตรี)
ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

ภาพที่ 2 Musicogramma (แผนภาพดนตรี)
ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

ภาพที่ 3 Musicogramma (แผนภาพดนตรี)
ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

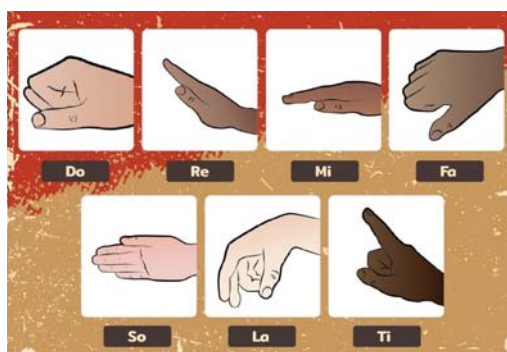
วิธีการจัดกิจกรรม

1. บรรเลงเพลง โดยให้ ผู้เรียนได้ฟังเพลง
2. สาธิตการขีดตามรูปแบบภาพดนตรีที่กำหนด
3. ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิตโดยขีดตามรูปแบบภาพดนตรีที่กำหนด
4. สาธิตการขีดตามรูปแบบภาพดนตรีที่กำหนดโดยเน้นตามจังหวะของบทเพลงที่บรรเลง
5. ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิตโดยขีดตามรูปแบบภาพดนตรีที่กำหนดโดยเน้นตามจังหวะของบทเพลง

ที่บรรเลง

2.2 ชุดกิจกรรมโคตยา วิธีการสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

เลือกบทเพลงที่เหมาะสมช่วงวัยของผู้เรียน เพื่อประกอบการใช้สัญลักษณ์มือโคตยา

ภาพที่ 4 สัญลักษณ์มือโคตยา

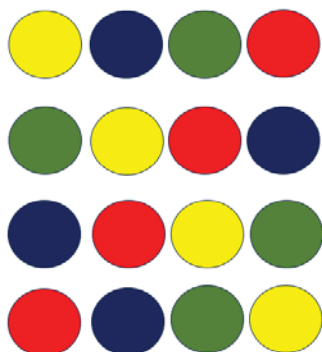
ที่มา : <https://www.yongsengmusical.com/>

วิธีการจัดกิจกรรม

1. สาธิตสัญลักษณ์มือตามรูปภาพ
2. ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามสัญลักษณ์มือตามรูปภาพและการสาธิต
3. ผู้เรียนเปล่งเสียงตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล
4. ผู้สอนสาธิตสัญลักษณ์มือพร้อมเปล่งเสียง โด เร มี ฟา ซอล
5. ผู้เรียนปฏิบัติตามสัญลักษณ์มือพร้อมเปล่งเสียง

2.3 ชุดกิจกรรม เครื่องประกอบจังหวะ

- 1) สร้างบอร์ดสี เป็นรูปวงกลม มี 4 สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน ดังภาพ

ภาพที่ 5 บอร์ดสี

ที่มา : นายสุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์

ภาพที่ 6 เครื่องประกอบจังหวะ

ที่มา : <https://melodytutor.com/>

วิธีการจัดกิจกรรมที่ 1

1. ผู้สอนกำหนดสีโน้ตบอร์ดสี โดยมีข้อกำหนด ให้สีเขียว สีเหลือง และสีน้ำเงิน เป็นจังหวะปรนมมือ ส่วนสีแดง เป็นจังหวะหยุดปรนมมือ
2. ผู้สอนสาธิตการปรนมมือตามสีโน้ตบอร์ดสี
3. ผู้เรียนปฏิบัติปรนมมือตามสีโน้ตบอร์ดสี

วิธีการจัดกิจกรรมที่ 2

ให้ผู้เรียนเลือกเครื่องดนตรีประกอบจังหวะคนละ 1 ชิ้น

1. ผู้สอนสาธิตการปรนมมือตามจังหวะของบทเพลง
2. ผู้เรียนปฏิบัติการปรนมมือตามจังหวะของบทเพลง
3. ผู้เรียนเลือกเครื่องดนตรีประกอบจังหวะคนละ 1 ชิ้น
4. ผู้สอนบรรเลงเพลงให้ผู้เรียนฟังพร้อมเคาะเครื่องดนตรีตามจังหวะ
5. ผู้เรียนปฏิบัติเคาะเครื่องดนตรีตามจังหวะจากบทเพลง

3. ผลการประเมินการสร้างชุดกิจกรรม และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีประเด็นค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) การควบคุมอารมณ์ 3) ทักษะการฟังและการทำตามคำสั่ง 4) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Teamwork) 5) ความมั่นใจในตนเอง โดยมีค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) ภาพรวมทั้ง 5 ข้อ IOC เท่ากับ 0.75

อภิปรายผล

การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) นี้ มีขั้นตอนการสร้างหรือการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อสอดคล้องและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนโดยมีการศึกษาบริบทของผู้เรียนนำมาซึ่งการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษด้วยกิจกรรมทางดนตรี โดยมีชุดกิจกรรม 3 ชุด คือ 1) ชุดกิจกรรม Musicogramma 2) ชุดกิจกรรมโคตาย 3) ชุดกิจกรรมเครื่องประกอบจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่กลุ่มพิเศษได้มีทักษะทางสังคมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้จากกิจกรรมทางดนตรีพัฒนาการเรียนรู้ทักษะการฟัง การเล่น โดยใช้กิจกรรมโคตายและกิจกรรม Musicogramma แผนภาพวาดลายเส้น ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการฟัง การทำสัญญาณมือ การปฏิบัติปรนมมือตามจังหวะจากสี ผู้เรียนสามารถเลื่อนนิ้วตามแผนภาพวาดลายเส้นและสอดคล้องกับบทเพลงได้ฟัง ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นั้นแสดงความเข้าใจ สามารถจดจำ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom's Taxonomy) ซึ่งสอดคล้องกับ Ebru Şen (2022) ได้ศึกษาและประเมินแผนภาพดนตรีและการใช้งานในประเทศตุรกี พบว่า การใช้งานกิจกรรมแผนภาพดนตรีในประเทศตุรกีโดยสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 227 ตัวอย่าง โดยการประยุกต์ใช้สื่อแผนภาพดนตรีที่อัปโหลดบน YouTube ระหว่างปี 2000-2022 วิเคราะห์ตามองค์ประกอบดนตรี เช่น ทำนอง จังหวะ และการแสดงออก ผลการวิจัยชี้ว่าควรเพิ่มจำนวนงานวิจัยและการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับมิวสิกแกรมและสื่อเชิงภาพในกลุ่มครูดนตรี ครูอนุบาล และครูประถม เพื่อสนับสนุนการประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในประเทศตุรกี และยังสอดคล้องกับ พระครูวินัยธรสัจญ์ ญาณวิโร (ทิพย์โอสถ) และพระครูปลัดณัฐกร ปฎิภาณเมธี (ไชยบุตร) (2564) ที่กล่าวว่า การจำแนกการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด เช่น ด้านพุทธิพิสัย เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน นอกจากนี้ยังนำเสนอระดับความสามารถที่มีการปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) เป็นการจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) ด้านจิตพิสัย จำแนกเป็น การรับรู้, การตอบสนอง, การสร้างค่านิยม, การจัดระบบ และการสร้างคุณลักษณะจากค่านิยม ด้านทักษะพิสัย จำแนกเป็น ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย, ทักษะการเคลื่อนไหววัยระสอส่วนหรือมากกว่าพร้อม ๆ กัน, ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง และทักษะการแสดงพฤติกรรมทางการพูด

ชุดกิจกรรมทางดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นนี้ เป็นชุดกิจกรรมที่ได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสมกับเด็กพิเศษในระดับประถมศึกษา โดยยึดหลักการทางดนตรีศึกษาและดนตรีบำบัด ซึ่งเน้นกิจกรรมในการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านทักษะทางสังคม ด้านการเรียนรู้และทักษะในการสื่อสาร ด้านสติปัญญา ความคิดสร้าง และสุนทรียภาพ โดยไม่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะทางการปฏิบัติดนตรี สอดคล้องกับ รวมศักดิ์ เจียมศักดิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดสำหรับเด็กพิเศษ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ดนตรีเด็ก โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักดนตรีศึกษาสำหรับเด็กที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นการมีส่วนร่วมและการลงมือทำจริง ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมที่สนุกสนานตามวัย เพื่อการพัฒนาในด้านอื่น ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านทักษะทางสังคม ด้านการเรียนรู้และทักษะในการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กพิเศษ ผู้นำผลวิจัยไปใช้ควรทำความเข้าใจกิจกรรมทางดนตรี โดยเน้นสุนทรียะและการบำบัดเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยการทำกิจกรรมดนตรีกับกลุ่มผู้เรียนช่วงวัยอื่น
2. พัฒนาชุดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษในสถาบันในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐภัฏา แก้วจินดา ฉลอง ชาตอุปราชิวิณ. (2560). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 19(3), 118-132.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). นโยบายปฏิบัติการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561).
[http://sarakhm.nfe.go.th/pikarn/UserFiles/Pdf/law%2013\(1\).pdf](http://sarakhm.nfe.go.th/pikarn/UserFiles/Pdf/law%2013(1).pdf)

ทมลลา บุญกาญจน์, ดารณี ศักดิ์ศิริผล และ ไพฑูรย์ โพธิสาร. (2559). การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสำหรับเด็กสมองพิการ ภายใต้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม.

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 8(3), 118-133.

พระครูวินัยธรสัณชัย ญาณวีโร (ทิพย์โอสถ) และ พระครูปลัดคณฐกร ปฏิจาณเมธี (ไชยบุตร). (2564). การเรียนรู้ในศตวรรษ
ที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 4(1),29-38.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (5 กุมภาพันธ์ 2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก หน้า 1-13.

ไพศาล วรคำ. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ตักสิลาการพิมพ์.

รวมศักดิ์ เจียมศักดิ์. (2563). แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดสำหรับเด็กพิเศษ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ดนตรีเด็ก. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 8(1), 85-112.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาก. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. <https://www.moe.go.th/back-end/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อพเทศ.pdf>

Anderson, L. W. & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Addison Wesley Longman.

Şen, E. (2022). An evaluation on musicograms and their applications in Türkiye. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 9(4), 1632-1647.